

Geacht college en geachte leden van de raad,

Per toeval heeft deze week Dorpsbelangen Schoonebeek (DBS) kennis kunnen nemen van de reactie van Naoberschap Oliedorp (NOD) op de uitslag van de enquête die is gehouden n.a.v. de voorgenomen afvalwaterinjecties van de NAM in Schoonebeek. Deze reactie is op 4 juli jl. aan uw college en raad gestuurd. Hoewel de reactie volledig gaat over het handelen van DBS en over de gehouden enquête heeft NOD het helaas niet nodig gevonden om deze met DBS te delen, waardoor de mogelijkheid van hoor en wederhoor bij voorbaat werd uitgesloten.

Wij zien ons helaas genoodzaakt om op dit schrijven te reageren omdat hierin de betrouwbaarheid en integriteit van DBS wordt aangetast en er aantoonbaar onjuiste feiten m.b.t. de enquête worden aangedragen. Graag gaan wij daarom onderstaand in op een aantal door NOD naar voren gebrachte opvattingen:

“Van de 4.030 inwoners die de enquête zouden hebben ontvangen, hebben 780 mensen (19%) zich uitgesproken tegen de injectie van productiewater. De overige 81% heeft de enquête niet ingevuld, zich uitgesproken voor waterinjectie of zich neutraal uitgelaten. Het resultaat van deze enquête duidt dus niet op een gebrek aan draagvlak. Zo wordt het nu wel gepresenteerd.”

M.b.t. te houden enquêtes bestaan een aantal vaste voorwaarden en richtlijnen m.b.t. de representativiteit. Deze zijn algemeen erkend en luiden als volgt:

1. Het aantal respondenten in de steekproef voldoende groot zijn.

Wat als voldoende groot kan worden beschouwd is afhankelijk van de grootte van de totale populatie, het gekozen betrouwbaarheidsniveau en de gewenste foutmarge. Doorgaans wordt bij het berekenen van een minimale steekproefomvang uitgegaan van een betrouwbaarheidsniveau van minimaal 95% en een foutmarge van maximaal 5%. Uitgaande van deze criteria, komt het minimale responspercentage voor een enquête onder de 4.030 inwoners van Schoonebeek en nabij gelegen buurtschappen van 18 jaar en ouder uit op 351 respondenten. Als de omvang van de steekproef toeneemt, dan neemt de foutmarge af. Op de DBS enquête hebben 1.370 inwoners gereageerd. Het responspercentage is daarmee bijna vier keer zo groot dan minimaal noodzakelijk. Op een populatie van 4.030 inwoners geeft een aantal van 1.370 respondenten een foutmarge van maximaal 2,2%.

2. De verhouding deelnemers/niet-deelnemers moet voldoende hoog zijn.

Het onderzoek onder de inwoners van Schoonebeek had een responspercentage van 35%. Wanneer we alleen uitgaan van de respondenten waarover ook daadwerkelijk is gerapporteerd (1.370), dan is het responspercentage 34%. Dit responspercentage zit

boven de kiesdrempel van 30% die de overheid hanteert bij een (meer zwaarwegend) raadgevend referendum. De verhouding deelnemers/niet-deelnemers is derhalve voldoende hoog.

3. De opbouw van de steekproef moet overeen komen met de opbouw van de totale populatie.

De opbouw van de steekproef moet op belangrijke kenmerken overeenkomen met de totale populatie. De steekproefvang van het onderzoek in Schoonebeek is gecontroleerd op de variabelen geslacht en leeftijd (volgens de verdeling van het CBS). De verhouding naar geslacht was niet significant afwijkend. Voor de leeftijdsgroepen is een herweging toegepast. De maximale herweging bedraagt keer 1,587. Dit is ruim binnen de marges. De algemene vuistregel is dat een herweging onder de 3 moet blijven.

4. Er zijn geen systematische verschillen tussen deelnemers en niet-deelnemers.

Er is geen reden om aan te nemen dat voorstanders of tegenstanders van de afvalwaterinjectie eerder geneigd waren om de enquête in te vullen.

Overigens heeft, zoals bekend, 57% van de respondenten aangegeven tegen het voornemen van afvalwaterinjecties door de NAM te zijn; 36% is voorstander en 7% heeft geen mening.

“De enquêtecommissie bestond uit leden van Stop afvalwater Schoonebeek (SAS). De commissie die de enquêtevragen heeft opgesteld was derhalve niet breed, objectief en onafhankelijk samengesteld. Dit is binnen het onderzoeksproces een diskwalificatie op de objectiviteit.”

Op het moment dat de voorbereidingscommissie werd gevormd bestond SAS nog niet. De bewering van NOD is alleen al om die reden onjuist en tendentius. Verder is, in een openbare vergadering van DBS op 14 februari jl., aan de aanwezigen de vraag gesteld wie zou willen meewerken aan de voorbereiding van de enquête. Hieruit is de commissie ontstaan. Saillant detail daarbij is dat de huidige woordvoerder van NOD bij de vergadering aanwezig was en niet op die uitnodiging heeft gereageerd.

De commissie heeft vervolgens de onderwerpen verzameld waar in de enquête aandacht voor zou moeten zijn.

Op basis daarvan heeft het onafhankelijke adviesbureau Enigma Research uit Groningen deze verder uitgewerkt en de vraagstelling vorm gegeven. Een en ander is voorgelegd aan het voltallige bestuur van DBS dat, na enkele aanpassingen, met een ruime meerderheid akkoord is gegaan met de inhoud. De door NOD gedane kwalificaties in het bovenstaande citaat zijn onjuist en worden door ons als stuitend beschouwd.

“Binnen het DBS bestuur werd de enquête aangestuurd door de voorzitter en de vicevoorzitter, beide profileren zich in (social)media als tegenstander van oliewinning.”

Binnen het bestuur van DBS hebben, begrijpelijk, de leden diverse meningen over tal van onderwerpen. M.b.t. de afvalwaterinjecties is dit niet anders. Om die reden heeft DBS zich dan ook altijd onpartijdig opgesteld. Om bovendien elke suggestie van partijdigheid weg te nemen, heeft de vicevoorzitter zelfs enige maanden zijn functie neergelegd en zich op geen

enkele manier met de enquête bezig gehouden. En, zoals eerder aangegeven, heeft het voltallige bestuur, na inzage in de enquête, met een ruime meerderheid ingestemd met de inhoud daarvan. De reactie van NOD is dan ook hier opnieuw onjuist en suggestief.

“Bestuursleden buiten het dagelijks bestuur van DBS werden niet toegelaten om objectiviteit en onafhankelijk te borgen. Deze bestuursleden konden daarmee hun bestuurlijke rol niet naar behoren vervullen, terwijl ze wel de bestuurlijke verantwoordelijkheid moesten dragen. Dit is aanhangig gemaakt bij de Burgemeester van Emmen en heeft geleid tot keuze van een bestuurslid om af te treden.”

Over deze bewering kunnen wij kort zijn; die is volkomen uit de lucht gegrepen en volledig bezijden de waarheid. Daarnaast had het aftreden van een bestuurslid een andere oorzaak dan in het citaat wordt gesuggereerd.

“Het gestelde doel van de enquête is het meten van draagvlak voor het injecteren van productiewater in lege gasvelden. Deze enquête richt zich op het zoeken naar steun voor standpunten en het uitvoeren van een risico-inventarisatie in plaats van het meten van draagvlak. Niet alleen de vragen en de volgorde hiervan, maar ook de inleidende teksten zijn op zijn minst suggestief en incompleet, met daaropvolgend sturende vragen om te beantwoorden.”

De vraag of, en zo ja, in welke mate, vragen al dan niet sturend zijn, zal altijd een onderwerp van discussie kunnen zijn. Met name wanneer de uitslag van een enquête niet overeen komt met de hoop of de verwachting van bepaalde groeperingen, wordt dit argument dikwijls aangehaald om die uitslag te bestrijden. DBS is ervan overtuigd dat er geen sprake is geweest van een sturende enquête en dit is desgevraagd bevestigd door het adviesbureau.

“De Gebiedscoördinator van de Gemeente Emmen, naar onze mening waarschijnlijk bezorgd over de gekleurde sturende teksten en vraagstelling, heeft DBS namens B&W Emmen aangeboden de door de werkgroep opgestelde enquête te laten beoordelen en zich te laten adviseren door een onderzoeksexpert op kosten van de Gemeente Emmen. Daarvan is geen gebruik gemaakt.”

Het is correct dat dit voorstel van de gemeente door DBS is afgewezen. DBS was, en is ervan overtuigd dat de enquête voldoet aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden. Het inschakelen van een erkend onafhankelijk adviesbureau maakte daar deel van uit. Bovendien heeft de gemeente in een brief aan de staatssecretaris aangegeven dat wordt ingestemd met de ideeën van de NAM over de afvalwaterinjecties. Daarmee is de gemeente geen onafhankelijke partij in dit proces.

“Notulen vergadering 19 april jl. DBS: ‘Vorige week is de enquête gepresenteerd. DBS is blij met het resultaat, het is geen sturende enquête geworden. Er zijn twee infoavonden, op 11 en 16 mei, daarna wordt enquête verspreid.’ Het enkele feit dat dat het woord “geen sturende” in de notulen opgenomen werd geeft een bijzonder inkijkje.”

Het is DBS volkomen onduidelijk waarom die woorden “een bijzonder inkijkje” zouden geven. Het was juist NOD dat, nota bene al voordat de inhoud van de enquête überhaupt bekend was, aangaf dat die sturend zou zijn. In de betreffende notulen wordt naar aanleiding daarvan aangegeven dat dit niet het geval is.

De twee info-avonden werden georganiseerd door SAS. DBS achtte dit een goede voorbereiding op de enquête.”

DBS geeft in die notulen niet aan dat dit een goede voorbereiding zou zijn. Er is slechts met het uitgeven van de enquête gewacht tot na afloop van de info-avonden die door SAS werden georganiseerd. De reden daarvoor was dat er immers eerder al twee info-avonden door de NAM en EZK waren georganiseerd, waarin uiteraard met name de standpunten van deze partijen naar voren kwamen. Het laten zien van de andere kant van de medaille werd door DBS beschouwd als een goede bijdrage aan het tot stand komen van een afgewogen standpuntbepaling door de Schoonebeekse bevolking.

“Representativiteit wordt aan slechts 2 kenmerken, te weten leeftijd en geslacht, gemeten. Om representativiteit te kunnen waarborgen is het gebruikelijk een bredere insteek qua kenmerken uit te vragen. Dit is nodig om de ontvangen responses te generaliseren over de gehele populatie, dus ook mensen die niet gereageerd hebben. Voor/tegen enquêtes worden veelal disproportioneel door tegenstanders ingevuld en zijn intrinsiek matig representatief. Sturende vraagstelling en in inleidende teksten in te spelen op emotie en gevoelens van een respondent komt de representativiteit niet ten goede. Een non-respons van 65%, zoals bij deze enquête, zegt in dergelijke omstandigheden veelal meer dan de respons van slechts 35%.”

Zie hiervoor de eerder in deze brief aangegeven randvoorwaarden voor een representatieve enquête. Met name het opnieuw bekritisieren van het responspercentage door NOD is uitermate laakbaar. Opnieuw wordt hiermee bewust desinformatie gecreëerd om het eigen standpunt te verdedigen.

*“In debat in de tweede kamer lieten parlementariërs geen spaan heel van dit Enigma onderzoek. Mevrouw Agnes Mulder, CDA: “Er is nogal wat af te dingen op dat zogenaamde onderzoek, zeker als je met de Groningers gaat spreken, ook over hoe dat destijds is gevraagd. Onder de emotie van <net Oekraïne binnengevallen> heeft het de Groningers gesierd dat ze het beantwoordt zoals ze het hebben beantwoord. Maar het was **weinig wetenschappelijk** en het is **echt weinig onderzocht**. Het is dus gewoon **niet representatief**.”*

Met deze aantijging wordt de integriteit en kwaliteit van onderzoeksbureau Enigma Research bekritiseerd.

Het aangehaalde onderzoek betrof echter geen enquête, maar een zgn. “sentimentpeiling”, uitgevoerd 2 dagen na de Russische inval in Oekraïne en in opdracht van het Dagblad van het Noorden. Bedoeling van dit onderzoek was om te peilen of en zo ja in welke mate, het standpunt van de Groningers t.a.v. de aardgaswinning veranderde direct na een zo ingrijpende gebeurtenis als die inval. Geenszins werd hiermee beoogd de opvatting van de Groningers op langere termijn te peilen. De opmerkingen van mevr. Agnes Mulder zijn dan ook terecht, maar betreffen de situatie als het hier zou zijn gegaan om een representatieve enquête. Daarvan was echter, zoals aangegeven, geen sprake.

Dat dit onderzoek nu door NOD wordt gebracht als een bewijs dat Enigma ondermaats werk zou leveren, is daarmee buitengewoon laakbaar.

“Van de 4.030 inwoners die de enquête zouden hebben ontvangen, hebben 780 mensen (19%) zich uitgesproken tegen de injectie van productiewater. De overige 81% heeft de enquête niet ingevuld, zich uitgesproken voor waterinjectie of zich neutraal uitgelaten. Het resultaat van deze enquête duidt in onze ogen dus niet op een gebrek aan draagvlak. Zo wordt het wel gepresenteerd.”

Met deze uitermate wonderlijke redenering zou met hetzelfde gemak aangeduid kunnen worden dat dus slechts 493 mensen (12,2%) van de 4.030 inwoners zich hebben uitgesproken vóór de afvalwaterinjecties. En dat dus kan worden geconstateerd dat er erg weinig draagvlak is voor deze injecties.

“Net als Enigma zijn wij geschrokken van het hoge aantal ‘drop outs’ ten gevolge van een onverklaarbaar dubbel gebruik van codes, het niet kunnen invullen op de ontvangen code omdat die blijkbaar al gebruikt was.”

Het betrof hier 33 gevallen waarin er sprake was van dubbele codes. Uiteraard bijzonder vervelend dat dit is gebeurd, maar op een totaal aantal van 4.030 formulieren is er geen sprake van een “hoog aantal”. Door Enigma is nagegaan of de fout naar hun interne processen zou kunnen worden terug geleid, maar daarvan is geen sprake. Het enige verschil tussen deze en andere enquêtes is het feit dat het drukwerk, de toekenning van de codes en het verzenden van de enveloppes is uitgevoerd door de gemeentes Emmen en Coevorden. Daarbij hebben zich wat problemen voor gedaan, waardoor een aantal handelingen handmatig en niet geautomatiseerd zijn uitgevoerd. Niet uitgesloten kan worden dat daarbij ook het probleem van de dubbele codes is ontstaan. Overigens heeft het geringe aantal waar hierbij sprake van is, niet geleid tot enig effect op de uitslag.

Enigma Research en de gemeente Emmen hebben over de dubbele codes meerdere malen contact gehad maar de fouten niet kunnen traceren.

“Wij hopen dat deze conclusies u voldoende inzichten geven om zelf te besluiten eerst het onderzoek te beoordelen, met of zonder extern advies, alvorens de uitkomsten te omarmen en te gebruiken in uw oordeelsvorming.”

Het bestuur van DBS hoopt dat door de bovenstaande uiteenzetting voldoende duidelijk is gemaakt dat de reactie van NOD aan uw raad is gebaseerd op onjuiste aannames, het negeren van de standaard voorwaarden bij te houden enquêtes en uitsluitend tot doel lijkt te hebben het door het verspreiden van desinformatie ondermijnen van de uitslag van de enquête en de integriteit van DBS als erkende overlegpartner van de gemeente te beschadigen.

Met vriendelijk groet,

Namens het dagelijks bestuur van Dorpsbelangen Schoonebeek,

Marga Piek, secretaris

Kopie verstuurd naar NOD en SAS